

brengt nu de Satan in de kinderen des Boozes het boos beginsel tot wasdom, de heerschappij der zonde. De kerk wordt vergaderd temidden van de groeiende vijandschap der wereld. Ieder ondergaat een gedaanteverandering.

Maar dan is ook duidelijk, dat dit de crisis beteekent voor de kerk. Want het is den vijand begonnen om met het onkruid het goede zaad te verstikken. De Heiland zegt in vers 41, dat de Zoon des menschen straks Zijne engelen uitzenden zal om uit Zijn koninkrijk te vergaderen al de ergernissen. Hij geeft ons alzoo Zelf den draad in handen om den satanischen opzet te zien. Immers ergernissen, dat zijn struikelblokken, waarover iemand vallen kan, zoodat hij niet meer opstaat. De Satan wil de wereld — de akker van Gods welbehagen — vol struikelblokken leggen, om de kinderen van het koninkrijk te doen struikelen, zoodat zij niet meer opgaan tot God, maar afvallig worden. Voor dat leggen dezer scandala gebruikt hij de kinderen des Boozes. Zij worden zijn instrumenten. Hij jaagt ze op. Hij inspireert ze. Hij brengt ze tot hun helse gedachten. Wij kunnen hier o.a. denken aan vervolging, verdrukking, aan het communisme, en aan de komende boycot van den Antichrist. Zoo komt de wereld vol te liggen met scandala, en wordt de kerk ingeklemd tusschen de werkers der ongerechtigheid. En er komen tijden, waarin het leven benauwd wordt, en het bloed der martelaren wegvloeit, en kinderen des koninkrijks terecht komen in gevangenissen en concentratiekampen. En in zulke tijden, waarin de kerk wordt omringd van alle zijden, komt de vraag naar de lippen: Waarom komt Jezus niet, en redt Hij Zijn schapen niet uit den nood? Waarom grijpt Hij niet in als in de arena's de wilde beesten aanstormen, en zendt Hij Zijn engelen niet om de Zijnen te bevrijden? Is dat Zijn machteloosheid? Neen, dat is Zijn wil. Hij stelt Zijn komst uit tot den dag des oogstes. Hij laat onkruid en tarwe tezamen opwassen. Hij grijpt niet telkens van boven af in. Hij komt niet om de arena's schoon te vegen, om op wonderlijke wijze de concentratiekampen open te breken.

Balans van „Oosterbeek” (IV)

De exegese van

„niets, minder dan niets”

Blijkbaar hebben de synodocratische figuren achter de schermen de lijn bepaald: wel Oosterbeek radicaal afwijzen wanneer het — hoe slap ook — van zonde bij de hooggeloopte synode gewagen wordt, maar toch het vuurtje gaande houden: ons aan het lijntje houden, en twijfel aan de rechtmatigheid of noodzakelijkheid der vrijmaking, zouden dat geen goederen zijn?

Nu heeft dr G. M. den Hartogh, die soms uit zijn slof schiet, en dan later, gewaarschuwd, weer wat bijspijkt, eerst gezegd van ds Bos: we hebben aan hem niets, minder dan niets. Thans komt daar een ietwat „gemoedelijker”, „interpretatie” overheen.

Eerst wordt daarin gezegd, dat de op Oosterbeek II uitgebrachte kritiek van dr Ridderbos (Sr en Jr) toch veel „vriendelijker” was dan die van ons. Dat is zoo: wij hebben ds Bos dadelijk gezegd, dat wij niet met hem spelen zouden, wat anderen wel zouden doen. Vervolgens wordt met de hand op het hart verzekerd, dat de heeren Ridderbos en Den Hartogh geen extremisten zijn; oh, hoe kon zoo'n beste broeder Bos en hoe konden andere „vrijgemaakte bezwaarden” (van ds H. Veldkamp, synodocraat, rept dr den H. niet) nu zóó iets zich laten ontvallen? „Die professoren” (Oudestraat) behooren waarlijk niet tot de extremisten”; dixi. De zaakgerechtigheid van leeruitspraken en tuchtbesluiten (het staat er heusch) handhaaft dr den Hartogh „als naar den wil des Heeren” (totdat het tegendeel blijkt), en dat zal wel niet gebeuren, want als iemand ook maar in die richting wees, in 1944, of wijst, in 1949, dan is men er als de kippen bij om het geluid te smoren of te negeren, zie maar de revisieverzoeken, en het advies de Bondt, om de getuigenissen van Oosterbeek II, hoe mager ook, dood te zwijgen).

Maar dan komt het mooie weer: eerst hebben ze met ds Bos hun aanmoedigingspel gespeeld, en heeft Toornvliet, natuurlijk in contact met de H.H. Ridderbos en Den Hartogh, het „ambt der geloovigen”, ja, ja, het staat er heusch, aangemoedigd, om zich te laten „activeeren”, en heeft ds Bos zich laten vangen in dit wankle spel, om, toen hun deputaten niet wilden, de onze te kunnen gerieve te „doorbreken”. Maar thans is het met dat ambt der geloovigen, nu het ook dr den Hartogh wat uit de hand valt, niets meer gedaan. Nu volgt dit:

„Laat het ambt der geloovigen niet geactiveerd worden tot groter verwarring, onrust en verdeeldheid in de kerken. Werkt mee, dat niemand onder de bekoring van de leuze van het juiste midden tussen twee uiterste polen in de richting gaat van hen, die de rechte weg verlaten hebben en tot kerkcheuring gekomen zijn. Zij erkennen zelf, dat door de toestanden en handelingen in hun eigen kerkgemeenschap steeds meer licht valt over hetgeen in de kerkcheuring is geschied. Verbindt door hun gelijktijdig te geven in hetgeen waarin zij ongelijk hadden, toch niet, dat hun de ogen geheel open gaan voor de volle werkelijkheid”.

En deze werkmethode beteekent nu ook de crisis in de kerk. Want Hij is wel bij ons naar Zijn Godheid, majesteit, genade en Geest. En Hij maakt ook Zijn genade overvloedig, en stort Zijn hemelsche gaven in ons uit. En in al onze benauwdheden is Hij medebenauid. Maar Hij slaat Zijne en onze vijanden niet neer, als wij den smeltkroes ingaan en bindt soeverein aan Zijn werkmethode, en zegt: Zalig is hij, die aan Mij niet geërgerd zal worden, als hij verdrukt, vervolgd, versmaad wordt. Zalig is hij, die de scandala overwint door het geloof, die de boeien verdraagt om Zijnen wil, en die wachten kan op den dag des oogstes, en zich bindt aan Zijn werkmethode, omdat zijn Heere en Zaligmaker ook gebonden is aan het welbehagen Gods.

Zalig is hij, die wachten kan, die zijn hart opwaarts in den hemel verheffen kan. Want deze wereld is gekocht door het bloed des Lams, en zij wordt als een tempelstad toebereid uit de glorie van den Geest, met open wegen en effen heirbanen tot God. En op den dag des oogstes zal Hij Zijn engelen uitzenden om alle struikelblokken op te ruimen, die onze wegen blokkeerden, en alle werkers der ongerechtigheid verdrijven uit onze straten, die dan straten van goud zullen zijn. Wij zullen ze niet meer ontmoeten, die ons benauwden. En wij zullen geen barricades meer zien in onze opgang tot God. De wereld wordt schoongeveegd opdat de liederen Hummaïloth onverhinderd kunnen gezongen worden. Als wij Hem maar zien, en maar volharden in het doen van den wil des Vaders. De Heere Christus gaat voorop. Hij is de Zaaier. De Satan volgt Hem. En de crisis neemt toe. En de benauwdheid groeit. Maar wie zijn hart opwaarts in den hemel verheft, ziet ook den Oogster komen, den Zoon des menschen met Zijn legerscharen met Zijn wapenen en Zijn ruiters om de wereld — Gods tempelstad — vrij te maken, en overal gebaande wegen te bereiden voor de kinderen des koninkrijks. Vlakke, gebaande heirwegen om den Vader te dienen.

Zalig is hij, die Hem blijft verwachten, Zaaier en Oogster naar het welbehagen Gods. v. d. B.

KERKELIJK LEVEN

Dat beteekent dus (wat wij voorspelden): laat alstublieft die zotte vrijgemaakten zich losmaken van Schilder en nog wat, haalt ze daarna aan, en richt op dit doel uw Kerk-politiek van nu af aan.

Voorts wordt opgekomen tegen de klacht, dat de synodocraten „bagatelliseeren”. Van ds Bos wordt gezegd:

„En hij doet het voorkomen, dat die professoren in tegenstelling met „Oosterbeek” de binding aan een speciaal uitgelegde leeruitspraak, die volgens hem de acute aanleiding was tot de vrijmaking en een overheersende invloed heeft gehad op tal van schorsingen, gaan bagatelliseren, wat hij veroordeelt als „al te dwaas” (zulk een „scherpe veroordeling” hebben de professoren zich in hun artikelen met betrekking tot ds Bos e.a. niet veroorloofd). Maar dit beweren en dit voorgeven is weer beslist onjuist. Wij vonden en vinden de officiële leeruitspraken en tuchtbeslissingen wel terdege van groot belang en we gevoelen ons daarom van 's Heren wege geroepen ze naar vermogen te handhaven. Wij willen de binding (niet aan één, maar ook aan veel andere leeruitspraken, sommige eigenlijk van groter gewicht dan die ene, die louter herhaling was) — volstrekt niet bagatelliseren”.

Dat wil dus zeggen: wij bagatelliseeren 't spul wel, want nu de weggewerkten verdwenen zijn, kunnen ze in Ruinerwold-Koekange, en in Enschede (Heerenveen) en in de krant van de heeren dr Schelhaas-Algra tienmaal erger dingen doen, dan K. S. of Greijdanus deed, maar wij zeggen natuurlijk dat we nooit bagatelliseeren, want wij deden alles voor 't aangezicht des Heeren en 1946 is immers voorzien van den kop, dat 1942 heelmaal te handhaven is?

Daarna doet dr Den Hartogh verslag van de kronkelredeneering van ds Volten: hoewel Volten mede onder tekenend had dat ieder terecht uit de officiële stukken kon concluderen dat er WEL te eng gebonden was, heeft Volten gepubliceerd, dat er RUIMTE GELATEN WAS voor de these, dat ieder OOK uit de officiële stukken terecht tot de conclusie kon komen dat er NIET te eng gebonden was. Waartoe men zich al kan opwerken! Eerst — zie boven — ging het over een „speciaal uitgelegde” (!!!) leeruitspraak. Nu over „ruimte laten”, een term van dr J. G. Geelkerken, die destijds door de synode van Assen deswege op de korrel is genomen. Om dan te concluderen, dat het JA van Volten qua Oosterbeekenaar identiek is met het NEEN van Volten qua op het matje geroepen verloochenaar van Oosterbeek en van zijn eigen handteekening. Wie verwacht van zulke menschen nu nog iets voor een strijd voor de waarheid? Woudt U terecht concluderen dat men ergens tegen is? Spaar de moeite; uit dezelfde woorden kan men ook terecht betoogen dat men er altijd VOOR was.

Er is één zin in Den Hartogh's artikelje, die ons juist lijkt. Het is de laatste, maar hij komt uit dezen mond veel te laat:

Het is alles bewijs te meer, dat „Oosterbeek”, hoe goed ook bedoeld, de bestaande misverstanden nog heeft doen toenemen.

K. S.

Te eng gebonden? Verkeerd gebonden!

Wat nu?

Vrijmaken? Nooit anders dan in woorden!

Ds J. A. Schep, synodocratisch predikant, heeft zijn aangekondigde op Oosterbeek teruggaande brochure gepubliceerd; volgens ds B. A. Bos moet ze bewijzen, dat de schrijver zoo ongeveer heelmaal staat waar hij móet staan.

Nu, er komen ongetwijfeld wel uitingen van langzamerhand rijpend inzicht in voor; het wordt trouwens tijd na vijf jaar. Ik weet het, dat de laatste opmerking „zuur” kan gevonden worden: is er geen blijdschap over een zondaar, die zich bekeert? Ja zeker, maar aan dat laatste (het metterDAAD rechtsomkeert maken) schort het nu juist; en daarom is mijn opmerking niet zuur tegenover den schrijver, omdat hij nog niet zijn hoed afneemt voor de duizenden eenvoudigen van hart, die vijf jaren geleden meer zagen dan hij thans ontdekt heeft, en toen meteen hebben gedaan wat hun plicht was. In deze zelfde brochure staat nog zooveel dwaasheid (wat niet erg is) en valsche probleemstelling (wat wel erg is) dat we heusch niet naast ds Bos gaan staan, om de loftrouwen te steken. We willen eerst wel eens kijken, of we van nog steeds noodzakelijk beter inzicht teekenen en vruchten zullen zien. Voorloopig „rekenen” wij ds J. A. Schep „tot” degenen die a.s. Zondag de kerk weerspreken en in feite geloovigen weren, en anderen verhinderen op hun plaats te komen. Gelijktijdig we hem trouwens zien staan als medewerker van dr Ridderbos in de pers.

We zullen eerst iets van de betere, daarna van de slechtere geluiden uit de brochure doen zien. Onze lezers weten al, hoe ze heet en wat ze kost.

Voorop plaatsen we wat na lezing onze conclusie is: schrijver is in zijn verdediging van zijn nog steeds meedoen met de uitwerpers zoozeer de plank mis, en ventileert daarin zooveel principieele en historische onjuistheden, dat zijn brochure als „noch vleesch, noch visch” dient gequalificeerd: zij verteert door de onjuistheden in het ééne punt de juistheden op het andere. Er staan veel „juistheden” in dit geschrift. Maar als geheel is het „niet juist”.

Typisch Oosterbeekiaansch is dit geschrift: ten aanzien van de „vrijgemaakten” wordt het „quorundam culpa” hier zóó gehanteerd, dat tenslotte ondanks de plichtigheid van een „omnium culpa” zóó zélfzeggewerk wordt naar een „nullius culpa”. Dat wil zeggen: a) precies als Oosterbeek tevoren deed, wordt ook hier gehandeld: op zoek naar schuld bij de vrijgemaakten noemt schrijver óf geen namen, zoodat de controle onmogelijk blijft, of, als hij een naam noemt, geen zaken, zooals ze in de papieren staan te lezen. Hij blijft dus in het „quorundam culpa” hangen (schuld van sommigen, maar vraag me niet naar strikte bewijzen!). Dan komt de plichtigheid: b) schrijver durft de stelling aan: de vrijgemaakten en wij („synodalen”) zijn MET ELKANDER scheurmakers (bl. 77); hetgeen dus beteekent (omnium culpa): de schuld drukt op allemaal, en wij zijn allen scheurmakers; maar c) in werkelijkheid komt dat dus neer op „nullius culpa”, de schuld van niemand, zoodra ge althans precies wilt aangeven wat nu wel en wat niet schuld is. Het woord scheurmaker wordt hier losgemaakt van zijn strikte kerkordelijke beteekenis; het blijft dus een vage onbepaaldheid.

Vleesch noch visch dus. Het is dan ook een typisch oosterbeeksch product. Alles ophangen aan de gekloofde-haar-tactiek, maar geenorsch en volledig ingaan op de kwesties van 1944.

Ten genoege van de synodocraten een paar flinke vegen uit de pan tegen den man, die in 1944 aanbod voorloopig te zwijgen, en intusschen alles op papier te zetten zoodra hij weer een kamer had, maar dan publiek (Schilder), — en geen woord over de mannen die tevoren reeds alles op papier gezet hadden, en waren afgewezen, en deels geschorst door de ondeskundigen, die hen niet aan konden (Greijdanus e.s.), alsof hun historie niet evenzeer bepalend was voor het conflict als die van iedereen.

Vleesch noch visch”. In de classis Assen (synodocr.) laat ds Schep de verzekering hooren, dat hij in alle harmonie in kerkeraad en classis Assen heeft kunnen werken, en dat geruchten over moeilijkheden in dezen totaal uit de lucht gegrepen zijn (hetgeen geen compliment is, na 1944). In hetzelfde nummer van het kerkblad evenwel, waarin deze geruststellende mededeeling voorkomt, vertelt de redacteur ds Meuleman, synodocr., dat hij ter wereld niet begrijpen kan, hoe ter wereld de Oosterbeekenaars (en dus ook ds Schep) „zoo maar” (!) kunnen onderschrijven, wat ds Schep hier uitvoerig betoogt, en wat een kind allang kon weten: dat er inderdaad geleerd is, en ook bindend verklaard is, dat de kinderen zijn te houden voor reeds wedergeboren. Ds Schep heeft het nu eindelijk ontdekt, vier, vijf jaar te laat; maar zijn collega roept weer vroolijk: het is niet waar. Oosterbeek en Schep zeggen: „terecht” kan men concluderen, dat er te eng gebonden is; en zijn bro-

dikant, heeft
iggaande bro-
s moet ze be-
selemaal staat

gen van lang-
t wordt trou-
de laatste op-
is er geen
keert? Ja ze-
DAAD rechts-
en daarom is
schrijver, om-
de duizenden
eden meer za-
n meteen heb-
ze zelfde bro-
t niet erg is)
rg is) dat we
m de loftrou-
kijken, of we
dicht tekenen
kenen" wij ds
de kerk weer-
n anderen ver-
we hem trou-
Ridderbos in

laarna van de
en zien. Onze
kost.
onze conclusie
ijn nog steeds
plank mis, en
e en histori-
"noch vleesch,
rteert door de
heden op het
dit geschrift.

hrift: ten aan-
t „quorundam
te ondanks de
zakelijk heen-
Dat wil zeg-
deed, wordt
ld bij de vrij-
namen, zoodat
hij een naam
ieren staan
n culpa" han-
me niet naar
chtigheid: b)
gemaakten en
ER scheurma-
nium culpa):
allen scheur-
dat dus neer
und, zoodra ge-
el en wat niet
dt hier losge-
teekenis; het

ksch product.
tactiek, maar
kwesties van

n paar flinke
n 1944 aan-
en, en in-
te zetten
r dan pu-
de mannen
ezet had-
geschorst door
en (Grijdanus
bepalend was

Assen (syno-
nen, dat hij in
s Assen heeft
moeilijkheden
zijn (hetgeen
elfde nummer
geruststellen-
redacteur ds
niet begrijpen
n (en dus ook
onderschrijven,
wat een kind
erd is, en ook
dijn te houden
ft het nu ein-
maar zijn ool-
et w a a r.
h t" kan men
; en zijn bro-

chure bewijst deze waarheid (een waarheid op het
standpunt der synodocratie zelf althans) met de stuk-
ken. De Meuleman evenwel noemt dit woord, dat
trouwens door andere Oosterbeek-
naren precies in zijn tegendeel is
omgekeerd (Volten), „venijnig". Hij „laat
zich niet wijs maken", wat de Schep overig-
ens met de stukken aantoonde, dat de kinderen moes-
ten worden gehouden voor wedergeboren.

Alsof wedergeboren-zijn geen „zijn" is, redt hij zich
eruit met een filosofen-term: weliswaar moest men
op straffe van alles en nog wat de kinderen houden
voor wedergeboren en in Christus geheiligd
en weliswaar moest men dit „oordeel" als een
bejegeningsoordeel aanmerken (Bouwmeester,
Schipper) en moest men dit oordeel aannemen
tot het tegendeel BLEEK, maar, zoo zegt de Meule-
man, maar, dit oordeel was geen ZIJNS-ORDEEL.
Ge moest dus aannemen, oordeelen: de kinderen ZIJN
wedergeboren, ik zal dat „oordeel" eerst op-
geven als het tegendeel blijkt, maar een oordeel aan-
gaande hun zijn is geen ZIJNS-oordeel; blijkaar is
wedergeboren-zijn geen zijn en is geheiligd-zijn óók al
geen zijn.....

Ja, ja, het klinkt zwaar filosofisch, maar dan voor
de heft. De andere heft blijft in den mist. Een oor-
deel aangaande het zijn is een zijnsoordeel. Een hy-
pothetisch oordeel aangaande het zijn is óók
een zijnsoordeel. Een hypothetisch oordeel dat basis
wordt en uitgangspunt voor een bejegening, is
wel een heel vrijmoedig zijnsoordeel. Het is ook een
zijns oordeel. Dat bovendien wil „geleden", want
het wil de bejegening bepalen. En de synode zei: het
moet gelden KRACHTENS DE BELOFTE. Gaat de
belofte soms niet over het ZIJN? En als de synode
uitsprak: de passage uit het dankgebed na den doop
is het bewijs voor de juistheid van onze stelling, der-
halve: oordeelt nu allen, dat de kinderen zijn weder-
geboren, spreekt dat dankgebed dan niet over het
ZIJN? Wil ds Meuleman ons zeggen, dat hij voortaan
bij dat danken na den doop voor zichzelf uitspreekt:
ik dank nu wel, maar die dankzinnen zijn geen zijns-
oordeelen?

Misschien dat ondergeteekende wel de kans zien zou,
onder formule te brengen wat ds Meuleman eigenlijk
bedoelt met zijn geleerde onderscheiding. Maar wat
hebben we daaraan? Hij schrijft niet voor ons, maar
voor zijn lezers. En wat die lezers betreft: op dat ééne
duistere filosofiezinnetje kunnen nu alle overijsselse
en drentsche kerkbladlezers weer rustig gaan slapen:
van „oordeelen-over-iemand-zijn" tegenover „zijns-
oordeelen" hebben ze geen verstand, Meuleman meent
het best, Schep, die in Assen heelemaal geen moeite
had naast de schorsers meent het ook best: daar gaat
de nachtwake om de brochure van ds Schep. En als
hij nu v o l h o u d t, dan zullen ze zeggen van hem
wat hij van K. S. zegt: irriterende houding.

Wat ds Schep van zijn synodes, ten deele dus ook
van zichzelf, en van de synodocratische gemeenschap
zegt, is lang niet malsch. Hoor maar: Oosterbeek is
„n ó g t e z w a k" geweest (o, Volten!), bl. 3. Ook
de synodocratische pers is gelijkgeschakeld, bl. 3. De
synode van '46 sprak lichtvaardig en onjuist over een
aangenomen conclusie, bl. 12. Ds B. A. Bos juichte in
1944 te vroeg (wij vreezen dat hij het weer gedaan
heeft, ook over ds Schep, in Stads kanaal), bl. 14. Er
is maar één eerlijk antwoord mogelijk: dat wat ds
Meuleman heftig ontkent, doodgewone werkelijkheid
is, bl. 22. Over de kwestie „cand. Schilder" hebben de
betrokken synodes hopeloos geklokt, bl. 23-40 (dit is
een samenvattend oordeel in mijn eigen woorden). De
synode zegt b.v. ergens: een andere grond voor de
wering van „cand. Schilder", dan dien wij later aan-
geven, is niet eens in aanmerking ge-
n o m e n, maar dat is nonsens: het niet in aanmer-
king genomen, zooals het heet, werd zelfs genomen
tot basis voor samenspreking, bl. 30. De situatie werd
door de synode minder ernstig voor-
gesteld, dan ze was, bl. 31. Schrijver heeft wel zelf
vóór gestemd, maar het ware beter geweest, als hij
het niet gedaan had, bl. 32. Hardnekkig is de synode
ook voortgegaan te ontkennen wat niet te ontkennen
valt, bl. 33. Alsof niet tallooze bewijstukken lagen
voor het tegendeel, verklaart het rapport van depu-
taten aangaande „cand. S.", dat ze dit en dat nooit
gedaan hebben, en ze hebben het wel gedaan, bl. 33.
Sofistische en formalistische redenceringen in de kerk-
rechttrappen hebben de synodes van 1946 ervan te-
ruggehouden, in de zaak cand. S. recht en waarheid te
betrachten, bl. 35. Op een bepaald schrijven heeft de
candidaat nimmer antwoord gehad, het is ook nooit
op de synodale tafel gelegd, bl. 38. Over heel het ver-
loop dier zaak kan men zich niet anders dan bedroe-
ven en schamen, bl. 40. De gekloofde haar van dr Rid-
derbos was geen gekloofde haar, maar een verruiming
van „geweldige betekenissen" (toen de lastposten een-
maal eruit gezonden waren, maar dat laatste is van
mij) bl. 41. Wat eerst een LEER heette, wordt later
opgeborgen onder de MEENINGEN, bl. 42. Als men
gelooven mag wat de synode lafer zei, dan heeft ze
met haar latere uitspraak heel de werkelijkheid mis-
kend en is haar uitspraak in flagranten strijd met vroe-
gere besluiten en handelingen, bl. 45. De uitspraak van
Zwolle is formalistisch en dubbelzinnig; men kan er
alle kanten mee uit, bl. 46. Wat de synode inzake art.
33 der belijdenis concludeerde, is onjuist, bl. 60. Ook
uit 1905 trok de synode verkeerde conclusies, bl. 61.

Een teeken des tijds, of de lof van Sartre

OP EN OM T KERKPLEIN

Ondanks de officieel nog steeds bestaande papier-
schaarschte draaien de papiermolens en de rotatie-
persen lustig: „schoon de minister het verbod". En
vanwege vurig begeerde eenheid groeit de veelheid
van dag- en weekbladen en periodieken met den dag.
Zoo verscheen voor eenige weken een nieuw weekblad
„Heden ten dage", dat ten ondertitel voert: „cultureel-
reformatorisch weekblad".

Heelemaal begrijpen doen we dien ondertitel niet.
Vroeger hadden we het Algemeen Weekblad voor
Christendom en Cultuur. Dat suggereerde, dat er ook
christendom zonder cultuur is. En het nieuwe week-
blad suggereert, dat men ook reformatorisch arbeiden
kan zonder dat zulks nog cultureel is. We gelooven er
niets van. Maar dat zal wel aan ons en aan onze
suggesibiliteit liggen.

Als redactie en raad van advies zijn bekende syno-
docraten als Ds J. D. Boerkoel, Ds Chr. W. J. Teeu-
wen en Ds H. Veldkamp met den Christelijken Gere-
formeerden Ds L. S. den Boer en den Barthiaan Prof.
Dr G. C. van Niftrik op pad gegaan. Zoo langzamer-
hand worden in den hedendangsch kerkelijken en
theologische chaos de fronten zichtbaar. Het bloed
aller subjectivisten kruipt, waar het niet gaan kan.

In het zesde nummer profeteert Van Niftrik, schrij-
vende over Jean Paul Sartre — eens gekarakteriseerd
als de filosoof van den bierpul — en het christendom.
En Van Niftrik — met Ds L. S. den Boer vormende
den raad van advies van het cultureel reformatorisch
weekblad — doet daar netjes uit de doekjes, dat het
christendom voor de existentiefilosofie à la Sartre
maar dankbaar heeft te wezen: het heeft de beteeke-
nis van een teeken des tijds, weet U?

Weliswaar heeft de Roomsche Kerk de boeken van
Sartre op den index oftewel in de kerkelijke vergif-
kas geplaatst, maar Van Niftrik hoopt, dat het or-
thodoxe Protestantisme (wat is dat??) zoo benepen
niet zal zijn. Dat Rome alzo deed, zal wel komen van
Sartre's militante atheïsme en van de vrijmoedige, rea-
listische wijze, waarop hij de seksuele problemen be-
handelt. Maar volgens Van Niftrik behoeft dat voor
„ons" geen reden te zijn om het tafellaken tusschen
Sartre en ons door te snijden. Ook het feit, dat Sar-
tre's romans „onzedelijk" zijn behoeft geen reden te
wezen met zijn filosofie en romankunst niet van doen
te willen hebben!

Het christendom kan van Sartre nog wat leren.
Want terwijl het overgrote deel der christenen daar

niets van dóór heeft, lezen wij den bijbel nog altoos
met den bril van de idealistische filosofie op den neus.

En dien bril neemt Sartre ons af. Sartre leert ons
weer de echt-bijbelsche gedachte, dat de mensch niet
„uit ziel en lichaam bestaat", geen „onsterfelijke ziel"
heeft, dat de adel van den mensch niet ligt in zijn
„denken", maar hij leert ons weer den mensch verstaan
in zijn „geworpenheid", in zijn existentieele verbonden-
heid met de wereld: „de mensch wordt nu niet langer
gezien als een denkend wezen, maar in zijn situatie
hier en nu". „De structuur van dit denken staat on-
eindig dichter bij den bijbel dan het idealistische den-
ken". Enzovoorts.

Wij voor ons gelooven óók, dat de existentiefilosofie
veelzins het einde van de „idealistische" wijsbegeerte
beteekent, aangenomen dat deze existentiefilosofie
meester van het terrein blijft. Wat nog te bezien staat.

Maar inplaats van tekenen van terugkeer of toe-
nadering tot den bijbel is zij tekenen van nóg verdere
afdwaling en verlaten van het Woord Gods. Ze is een
crisis binnen de afvallige wijsbegeerte.

Van Niftrik noemde haar een „teeken des tijds".

We gelooven het ook.

Maar anders dan hij.

We gelooven, dat ze een geopenbaard teken is: „En
daarom zal God hun zenden een kracht der dwaling,
dat zij de leugen zonden gelooven, opdat zij allen ver-
oordeeld worden, die de waarheid niet geloofd hebben,
maar een welbehagen hebben gehad in de ongerech-
tigheid".

Die kracht der dwaling is hier.

God laat de wereld hoe langer hoe verder afdwalen.

Dat is zijn straf.

En we huiveren bij de gedachte, dat Van Niftrik
het optreden van Sartre en aanverwante geesten met
vreugde begroet.

Nog meer, als we merken, dat Boerkoel en den Boer
met hem den boer opgaan.

En Veldkamp.....

En Teeuwen.....

Vormende tezamen naar ze meenen een cultureel-
reformatorisch gezelschap.

Introduceerende den man, die met zijn volstrekte
nihilisme vijand van alle reformatorische cultuur is,
vijand van den levenden God. Een geest, dien men
slechts vervloeken kan in den Naam des HEEREN.

D. E. C.

Inderdaad is „1905" door de synode verengd, bl. 62.
Velen zagen het eerst niet, zien het nu wel, maar ze
zagen in elk geval destijds niet juist, bl. 63. Door de
te enge binding is „de kerk" wel zeer in de moeite
gekomen, bl. 63. De jonge Ridderbos moest maar eens
met een gravamen komen, gezien zijn brochure van
destijds, bl. 64. Wat 1946 deed was „heel erg", bl. 65.
Ja, dit „heel erg" past op het doen der kerken in sy-
noden in het algemeen; de schuld ligt er heel duide-
lijk, bl. 67. Men werd wel uitgenodigd, zijn bezwaren
in te dienen, maar..... met het bevel erbij, om direct
alvast maar te leren wat men naar zijn conscientie
niet leeren kon, bl. 68 (waarom laat schrijver later
deze nuchtere werkelijkheid weer schieten als hij de
vrijmaking probeert af te wijzen?), bl. 69. Zeer veel
schorsingen zijn beslist ten onrechte geschied, bl. 69.
De bewuste binding en daaruit voortvloeiende schor-
singen waren onrechtmatig, bl. 79. Ieder kan ver-
staan, dat Prof. Schilder zich mateloos gekrenkt en
beleedigd voelt, bl. 87 (waarom hier over Grijdanus
en de vele anderen gezweven? Het komt ondergete-
kende niet op die inderdaad mateloze beleediging,
doch op de vastgestelde rechtsnormen
aan, op de beslissende vragen en eischen en
„g r o n d e n", die hij nonsens noemt; voor een groot
deel heeft schrijver zich zelf dat niet meer kunnen
ontveinen). Er zal een ban in de synodocratische
kerken blijven, zolang niet openlijk is uitgesproken,
dat er te eng gebonden is, en dat vele schorsingen ten
onrechte zijn geschied, bl. 88. Er zal een vloek van
God omgaan in zijn kerken, als ze de zonde blijven
bedekken, bl. 89 (maar tegelijkertijd wordt door ds
Schep die vloek rustig gelaten voor wat hij is, omdat
hij schuldbelijden eerst mogelijk acht, als er eerst
gepraat is over de schuld, die men ook bij de an-
deren ziet.....). De kerkeraden zijn gepasseerd; op
een goeien morgen kon je ontdekken, dat de kerken
een nieuwe leer hadden aangenomen, waarvan gold:
ervoor buigen en anders..... (93/4). De jonge Ridder-
bos noemt t e g e n w o o r d i g e n r a n d k w e s t i e
wat eerst als h o o f d k w e s t i e is a a n g e d i e n d, ook door
hem zelf, bl. 97. Hij vergeet, dat zijn synode een af-
keurenswaardige verengde verbondsovername heeft
gesteld, bl. 98. Als Oosterbeek II bestreden moet wor-
den met zulke argumenten als de jonge Ridderbos
aanvoert, moet hij zich niet verbazen, als de kerk zijn
argumentatie als onrechtmatig en onzuiver zal doorzien
en verwerpen, bl. 99.

Meer halen we dezen keer niet aan.

Ik kan me voorstellen, dat velen zeggen: is dat
niet prachtig?

Ik antwoord: neen. Vleesch noch visch. Want dóór
dit alles heen komen telkens weer beperkin-
gen, en ook een onzuivere voorstelling van zaken op

andere punten, die het heele betoog weer ontcrach-
ten. Om bij het overbekende maar toch miserebele
beeld van „de kerk" als moeder en de bezwaar-
de leden als haar kinderen te blijven (dat ook
schrijver nog weer eens uit de looze-kalk-pot haalt):
hij zegt van „moeder" (zijn kerken) heel wat kwaad,
maar redeneert toch als volgt: maar hoe het ook is
met moeder, ze moet in geen geval zich verbeelden,
dat men haar gezond maakt op de manier van Luther,
Calvijn, De Cock, Kuyper. Waarin bestaat de vrijma-
king..... voor en van ds Schep? In ZEGGEN, in „NIET
ZWIJGEN", bl. 100. Niet in het beslissende DOEN,
want de vrijmaking, zooals ze geschied is (typisch, dat
hij den naam van de Acte van Vrijmaking telkens
verhaspelt, en permanent in het essentieele punt haar
doodzwijgt), DIE wil hij in geen geval. Hij is
dus teruggezonden tot het standpunt der bezwaarden
in de Hervormde Kerk: zeggen, praten, protesteeren,
maar in elk geval meedoen. Hij stelt een grens aan
de gehoorzaamheid, die vereischt wordt in art. 7 der
belijdenis, en die over en weer is vastgesteld en er-
kend in art. 31 K.O. En dus leeft hij permanent in
strijd met die belijdenis en de K.O. De eenige con-
clusie die mogelijk is bij hem, is dezelfde als van de
„friesche predikanten": wij geschorsten en afgezetten
hadden de schapen der kudde m a a r m o e t e n
overlaten aan de tyrannie, en moeten
dat doen ook weer in 1949, als 't weer mis mocht
gaan, en inmiddels koeken moeten gaan bakken of
verkoopen of iets anders doen. Het a m b t e l i j k
d i e n e n, dat moet men tenslotte dan maar staken,
als de synode met schending van alle recht u het
ambt onwaardig verklaart. De macht van Christus, om
zijn dienaren aan het werk te zetten en te laten blij-
ven, is b e g r e n s d door de synode: als zij niet wil,
dan moeten Christus' knechten hun ambtsdienst maar
staken.

Volgende week meer over deze merkwaardige op-
vatting.

K. S.

We vorderen

Degenen, die mochten gedroomd hebben, dat er
„hereeniging" (met allen, zegt ds Veldkamp) in de
lucht hangt, zijn naar onze vaste overtuiging aldoor
misleid. De suggestie, dat zoo iets mogelijk was, w e r d
en wordt n ó g gewekt; maar langzamerhand, nu er
eindelijk van schuld gesproken wordt, en men dus wel
iets van den sluier der werkelijke bedoelingen op
moet tillen, langzamerhand gaan er althans e n k e l e
duidelijke woorden vallen.

Zoo komt deze week uit de pen van dr Ridderbos
het overigens niet nader toegelichte woord: